

"Altı günde, o sarayın, o şecerenin esâsâtını desâtir-i hikmet ve kavânin-i ilm-i ezelîsi ile vaz etti." cümlesini izah eder misiniz?

Kâinatın altı günde yaratılmasını, tefsir âlimleri, altı devre olarak izah etmişlerdir. Bu devreler ve süreleri hakkında ayrı görüşler ileri sürülse de bu konularda kesin bir şey söyleme imkânı yoktur. Hakikat olan şu ki, bu dünya hikmet dünyası olduğundan görünen eşyanın kademeli olarak yaratılması, çekirdeğin bir anda ağaç olmaması, aynı şekilde yumurtalardan ve nutfelerden doğacak varlıkların da bir anda yaratılmaması gösteriyor ki, kâinat ağacının bu meyvelerinde hâkim olan kanun kendisi için de söz konusudur. Bu meyveler bir anda olmadığı gibi, ağaç da bir anda yaratılmamıştır. Nitekim âyet-i kerîme de bu hakikati ders vermekte ve mahlûkat âleminin altı devrede yaratıldığını haber vermektedir. Şu anda altıncı devrenin içinde bulunuyoruz. Kıyametin kopmasıyla bu altıncı devre de son bulacak ve âhiret hayatı denilen yeni ve sonsuz bir safhaya geçilecektir.

Bu altı safhanın tamamı ilim ve hikmetle en mükemmel şekilde tanzim edilmiş, irade ve kudretle de yaratılmış, tahakkuk etmişlerdir. Kâinatın en mükemmel meyvesi olan insanın ana rahminde nutfe ile başlayan dokuz aylık tekâmül yolculuğunun da her safhası çok ince hikmetler ve hassas mizanlarla yürütülmüş, o da tıpkı kâinat gibi altı devre geçirerek dünyaya insan olarak doğmuştur. Bu altı devre "nutfe, alaka, mudğa, azm, lahm ve halk-ı âher (son şeklini alma) safhalarıdır.

Kâinatın da altı devrenin her birinde çok hassas mizanlardan geçerek, sonsuz bir ilimle vücut bulduğuna, insanın bu mucize yolculuğundan bir derece bakabiliriz.

Allah sonsuz ikram ve ihsanları ile bize kendini tanıtmak ve sevdirmek istiyor. Güneşi bize lamba ve soba yapmış, ayı takvim için göğe asmış, yağmuru ve bulutları bize hizmetçi tayin etmiş, toprağı bizim için gıda ambarı yapmış. Biz de bu sonsuz ihsan ve ikramlara karşı ibadet ve dua ile mukabele etmeliyiz.